

Asia: VN/5966/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle vanhemmuuslaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksessä yhdistetään äitiys- ja isyyslaki yhdeksi vanhemmuuslaiksi, mikä on kannatettavaa. Ehdotus on tekninen ja ottaa kantaa joihinkin lainsäädännöllisesti korjausta vaativiin seikkoihin.

Hallituksen esityksessä on kuitenkin merkittäviä puutteita erityisesti erilaisten perhemuotojen yhdenvertaisuuden suhteen. Esityksessä ei huomioida niitä haasteita, joita lakiesitys toteutuessaan jättäisi monille perheille. Trasek ry haluaa muistuttaa, että perheitä on aina muodostettu monin eri tavoin, eivätkä mitkään perheen tai vanhemmuuden muodot lakkaa olemasta, vaikka niitä ei lain silmissä huomioitaisi. Huomioimatta jättäminen vain asettaa tietyt perheen ja vanhemmuuden muodot heikompaan ja haavoittuvampaan asemaan ilman juridista suojaa. Tulevaisuudessa perheiden muodostaminen moninaisilla eri rakenteilla todennäköisesti lisääntyy, ja lain tulisi pyrkiä ennakoivasti varmistamaan yhdenvertaisuuden toteutuminen myös muuttuvassa maailmassa.

Tässä lausunnossa asiaa tarkastellaan erityisesti sukupuolivähemmistöjen näkökulmasta, mutta osaltamme toivomme hallituksen ottavan huomioon Sateenkaariperheet ry:n kattavan listan ongelmakohtista. Lakiehdotus kaipaa uutta valmistelua ja selkeämpiä toimia yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Lakiteksti ei sido vanhemman sukupuolta ja onkin tärkeää, että tämä on selventävästi todettu myös vanhemmuuslain 2 §:n perusteluissa, joiden mukaan vanhemmuuden toteaminen ei edellytä, että synnyttäjä on sukupuoleltaan nainen. Vastaavasti tulisi todeta myös isyyden osalta. Isyysolettama on avioliiton mukainen ja transsukupuolisen miehen isyys voidaan todeta myös avioliiton perusteella. Kuitenkin vaikuttaa sitä, että transsukupuolisen naisen isyyttä ei haluttaessa voitaisi vahvistaa, mikäli on käytetty tallennettuja sulusoluja. Tähän ja moniin muihin vastaaviin tilanteisiin liittyen tulisi väestötietojärjestelmään mahdollistaa sukupuolineutraali vanhemmuusmerkintä, koska juridisen sukupuolen vahvistamisen jälkeen merkitseminen äidiksi tai isäksi julkistaa tarpeettomasti

sukupuolivähemmistöön kuulumisen ja/tai sukupuolen myöhemmän vahvistamisen. Ristiriitaiset merkinnät sukupuolen ja vanhemmuuden välillä altistavat lapsen ja hänen perheensä syrjinnälle ja rikkovat yksityisyydensuojaa. Niistä voi olla merkittävää haittaa arkielämän pyörittämisessä, ja ne altistavat virheellisille tulkinnoille perhesuhteista.

Lakiesitys ei tuo yksilöitä yhdenvertaiseen asemaan myöskään hedelmöityshoitojen osalta. Transsukupuolisen miehen on saatava samat lisääntymistä edistävät palvelut kuin juridisten naisten. Hoitojen tulee perustua lääketieteelliseen hoidontarpeeseen, eikä juridiseen sukupuoleen. Sairausvakuutuslakia on jo muutettu siten, että synnyttävä voi olla mies.

Toivomme selkeyttä RIVF-hoitoja koskeviin osiin lakia, jotta perheen sisäistä munasolun istuttamista puolison kohtuun ei voitaisi sekoittaa sijaissynnytykseen.

Trasek ry:n hallituksen puolesta,

Kasper Kivistö, puheenjohtaja

0442823568

Kivistö Kasper
Trasek ry